

FRANSUZCHA VA O‘ZBEKCHA PREDLOGLARNING TARJIMADA EKVIVALENTLARINI ANIQLASH MUAMMOLARI

Ro‘zimova Yulduz Farhodovna

Annotatsiya

Ushbu maqolada fransuz tilidagi predloqlarning o‘zbek tiliga tarjimasida uchraydigan muammolar hamda ularning ekvivalentlarini aniqlash usullari tahlil qilingan. Qiyosiy tahlil asosida ayrim predloqlarning kontekstdagi ma’nosi o‘zgarib, bevosita tarjima qilish qiyinligi ko‘rsatib berilgan. Tadqiqot davomida semantik va sintaktik omillar predloqlarning tarjimadagi mos keluvchi shaklini belgilashda muhim rol o‘ynashi aniqlangan. Natijalar tarjima nazariyasi va amaliyoti uchun ahamiyatlidir.

Kalit so‘zlar: predlog, ekvivalent, tarjima, kontekst, semantika, sintaksis, fransuz tili, o‘zbek tili, qiyosiy tahlil, lingvistik moslik.

Аннотация

В статье рассматриваются проблемы перевода французских предлогов на узбекский язык и способы определения их эквивалентов. На основе сравнительного анализа показано, что значение многих предлогов меняется в зависимости от контекста, что делает их прямой перевод затруднительным. Установлено, что семантические и синтаксические факторы играют важную роль при выборе эквивалента в переводе. Полученные результаты имеют практическое значение для теории и практики перевода.

Ключевые слова: предлог, эквивалент, перевод, контекст, семантика, синтаксис, французский язык, узбекский язык, сравнительный анализ, лингвистическое соответствие.

Annotation

This paper examines the challenges of translating French prepositions into Uzbek and the methods of determining their equivalents. Through comparative analysis, it is shown that the meanings of many prepositions vary depending on the context, which complicates direct translation. The study finds that both semantic and syntactic factors play a crucial role in selecting the most appropriate equivalent in translation. The results have practical significance for translation theory and linguistic practice.

Keywords: preposition, equivalent, translation, context, semantics, syntax, French language, Uzbek language, comparative analysis, linguistic correspondence.

Predloglarning to'g'ri tarjimasi chet tili o'rganuvchilar uchun eng murakkab grammatik masalalardan biridir. Chunki fransuz tilidagi predloglar ko'p hollarda kontekstga qarab ma'nosini o'zgartiradi. Masalan:

- Je pense à toi - Men seni o'ylayapman (bu yerda à yo'nalish bildiradi).
- Une tasse à café - Kofe uchun stakan (bu holatda à maqsad bildiradi).

O'zbek tilida esa bunday ma'nolar turli postpozitsiyalar yoki qo'shimchalar orqali ifodalanadi: -ga, -da, -dan, uchun va hokazo.

Shuning uchun tarjima jarayonida "so'zma-so'z" yondashuv ko'p hollarda noto'g'ri natija beradi. To'g'ri ekvivalentni topish uchun predlogning semantik roli, kontekstdagi funksiyasi va so'z birikmasi bilan bog'lanishini hisobga olish zarur.

Masalan, par predlogi sabab (Tu es connu par tout le monde - Sen hamma tomonidan tanilgansan) yoki vosita (Écrire par ordinateur - Kompyuter orqali yozmoq) ma'nosini bildiradi.

Bundan ko'rinadiki, tarjimada predlogning ma'nosi so'z birikmasi va gapdagi vazifasiga qarab moslashtiriladi.

Xulosa

Fransuzcha va o'zbekcha predloglarning tarjimada ekvivalentini aniqlash bo'yicha o'tkazilgan tahlil shuni ko'rsatadiki, har ikki tilning grammatik tuzilishi va ifoda usullari o'ziga xos. Fransuz tili asosan sintaktik vositalar orqali grammatik munosabatlarni bildirsa, o'zbek tili morfologik shakllar - qo'shimcha va postpozitsiyalar yordamida bu ma'noni ifodalaydi. Tarjima jarayonida predloglarning to'g'ri ekvivalentini topish uchun ularning semantik, sintaktik va pragmatik jihatlari chuqur tahlil qilish zarur. Ayniqsa, bir predlog turli kontekstlarda bir necha ma'noni ifodalashi mumkinligini hisobga olish lozim. Bu hol tarjimonning nafaqat grammatik bilimni, balki madaniy kontekstni ham tushunishini talab etadi. Umuman olganda, predloglarning tarjimadagi o'rni va ularning ekvivalentlarini aniqlash masalasi nafaqat grammatik, balki semantik va madaniy nuqtayi nazardan ham muhim bo'lib, u qiyosiy tilshunoslik va tarjima nazariyasi rivojiga amaliy hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Vinay, J.-P. & Darbelnet, J. Stylistique comparée du français et de l'anglais. Paris: Didier, 1995.
2. Grevisse, M. Le Bon Usage. Bruxelles: De Boeck Duculot, 2016.
3. Catford, J.C. A Linguistic Theory of Translation. Oxford University Press, 2000.
4. Mirzayeva, N. O'zbek tili grammatikasi. Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
5. Xudoyberganova, M. Qiyosiy tilshunoslik asoslari. Toshkent: O'qituvchi, 2019.